

Ministerstvo životního prostředí pravidelně zveřejňuje informace z dohody o dole Turów

13.3.2023 - Filip Trdla | Krajský úřad Libereckého kraje

Všechny dostupné informace, které Ministerstvo životního prostředí (MŽP) získává od polské strany díky loni uzavřené mezivládní Dohodě u dole Turów, poskytuje transparentně a podle zákona veřejnosti.

Dohoda slouží k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole. MŽP postupuje v případech zveřejňování informací přesně v souladu se zákony ČR. Pokud obdrží žádosti o poskytnutí informací týkající se předaných dokumentů, vždy v souladu se zákonem zveřejní všechny informace, které mu české právo zveřejnit umožňuje.

„Po roce existence mezivládní Dohody o Turóvu platí, že polská strana skutečně své závazky plní, probíhá velmi intenzivní komunikace. Díky tomu máme konečně možnost téměř on-line monitorovat vliv těžby na životní prostředí, máme data o stavu podzemních vod, o hluku a kvalitě ovzduší. Započala také fáze hodnocení funkčnosti podzemní bariéry a ve spolupráci s Libereckým krajem dozorujeme přípravu zemního valu. Liberecký kraj získal slíbené finanční prostředky na vodohospodářská opatření i lokální projekty. I my tak musíme plnit závazky, které vyplývají ze smlouvy, stejně jako plnit požadavky českých zákonů v případech, které se týkají ochrany obchodního tajemství nebo ochrany duševního vlastnictví,“ říká Michal Pastvinský, ředitel zahraničního odboru MŽP a zmocněnec za ČR pro Dohodu o spolupráci k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole Turów.

Ministerstvo životního prostředí obdrželo od prosince 2020 žádosti dohromady od 8 občanů a nevládních organizací podle zákonů o přístupu k informacím (zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí). Žádosti se týkaly nejrůznějších dokumentů, jako například znění žaloby podané k Soudnímu dvoru EU, veškerá komunikace s polským státem ohledně dolu Turów, především ale informace o podzemních vodách a detaily plánovaných opatření.

MŽP rozhodovalo o poskytnutí informací v 52 konkrétních otázkách. V 8 případech data neposkytlo, protože nebyla k dispozici nebo neexistovala, v 6 případech nebylo možné podle práva informace poskytnout, a to kvůli probíhajícímu soudnímu řízení nebo vyjednávání. Pouze v 8 případech ministerstvo informace neposkytlo z důvodu, že zpřístupnění informací vylučují předpisy o ochraně duševního vlastnictví nebo o ochraně obchodního tajemství. Žádosti se týkaly informací technické, technologické a organizační povahy, které jsou jedinečné a mají významnou ekonomickou hodnotu. Ochrana obchodního tajemství a také duševního vlastnictví je přitom základním nástrojem ochrany konkurenceschopnosti a vlastnických práv podnikatele, což respektuje i zákon o právu na informace o životním prostředí.

Ministerstvo tak postupovalo s ohledem na fakt, že polská strana sama tyto dokumenty výslovně prohlásila za předmět obchodního tajemství (v souladu s čl. 14 odst. 9 Dohody), nicméně zároveň v souladu se zákonem o právu na informace o životním prostředí provedlo samostatné posouzení obsahu všech vyžádaných dokumentů. Většina takto označených dokumentů naplnila zákonnou definici obchodního tajemství (podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), případně definici duševního vlastnictví (podle zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon). Prolomení ochrany takových dokumentů je ze zákona odůvodněné jen ve výjimečných případech, který zde nenastal, což potvrdil také tzv. test proporcionality. V něm se zkoumalo, zda může veřejný zájem na zveřejnění informace

převážít i přesto, že je nesporné, že jde o informace, které podléhají ochraně. Ke stejnému závěru ostatně dospěl v loňském roce také polský soud, který rozhodoval o téměř identické žádosti nevládní organizace v Polsku. Ministerstvo zároveň zohlednilo, že aktuální a ověřené informace o vlivu těžební činnosti v dole Turów jsou v současné době průběžně zveřejňovány, a to nezávisle na obdržení žádostech.

Ministerstvo životního prostředí aktivně zveřejňuje informace především z inspekčních cest a monitoringu složek životního prostředí na webu MŽP: <https://www.mzp.cz/cz/turow>

Výsledky společného česko-polského monitoringu podzemní vody, které se koná dvakrát ročně, pravidelně uveřejňuje Česká geologická služba:
<https://www.geology.cz/extranet/vav/prirodni-zdroje/podzemni-vody/turow>

Jedním z nejdůležitějších bodů dohody je ochrana před úbytkem podzemní vody. Tomu má zabránit podzemní těsnicí stěna, která byla dostavěna v červnu 2022 a nyní je v ročním testovacím provozu. V rámci něj se hodnotí dvě kritéria: propustnost podzemní stěny a změna hladiny podzemní vody. Testy ukazují, že podzemní stěna splňuje dohodnuté parametry, data naznačují, že dochází ke zpomalení poklesu podzemních vod.

Data o vývoji hladiny podzemních vod dostává česká strana čtvrtletně. Kromě toho ČR získává data o pohybech terénu v okolí dolu, stejně jako informace o hydrologii nebo dokumentaci podzemní stěny a zemního valu, jehož výstavba začne v první polovině letošního roku. Dokončení stavby zemního valu je jednou z podmínek ČR pro přibližování těžby ke státním hranicím s ČR.

Polsko také na základě dohody zajišťuje kontinuální měření, které slouží ke zpřesnění monitoringu hluku na českém území. Od začátku letošního roku běží i on-line přenos dat z automatických monitorovacích stanic pro měření znečištění ovzduší, umístěných na polském území. Pro sledování vlivu dolu Turów na kvalitu ovzduší byly nainstalovány dvě automatické stanice pro monitorování znečištění ovzduší na území ČR. Monitoring na českém území zajišťuje Český hydrometeorologický ústav a dosavadní výsledky ukazují, že jsou dodržovány všechny sledované imisní limity pro ochranu lidského zdraví.

V loňském roce začal v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa fungovat Fond malých projektů, ze kterého budou na základě každoročních příspěvků ČR i Polska financovány místní projekty na obou stranách hranic. Projekty posuzuje komise složená ze stejného počtu zástupců Libereckého kraje a Dolnoslezského vojvodství.

„V prosinci 2022 byla vyhlášena první výzva na nábor projektů, tu jsme ukončili letos v únoru. Nyní probíhá kontrola přijatých žádostí, kterých jsme obdrželi celkem šest s celkovými výdaji ve výši 934 tisíc eur a požadovanou podporou 358 tisíc eur. Patří mezi ně například vytvoření ekostabilizačních prvků v krajině nebo rekonstrukce melioračních systémů,“ doplňuje hejtman Libereckého kraje Martin Půta (SLK).

Projekty budou následně ohodnoceny a předloženy ke schválení na zasedání Komise Fondu malých projektů Turów v dubnu 2023, kdy dojde zároveň k vyhlášení druhé výzvy pro nábor projektů do září 2023.

<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/ministerstvo-zivotniho-prostredi-pravidelne-zverejnuje-informace-z-dohody-o-dole-turow-n1124237.htm>